

ВПЛИВ ВІЙСЬКОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НА НАВКОЛИШНЄ СЕРЕДОВИЩЕ В УКРАЇНІ

Антоніна ДРАЧУК, здобувачка першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
4 курсу ОП «Геодезія та землеустрій», sleeping4445@gmail.com
Наукова керівниця: **Лідія СМОЛЕНСЬКА**, старша викладачка кафедри геодезії,
землеустрою та земельного кадастру, 3761077@gmail.com

Одеський державний аграрний університет
м. Одеса, Україна

Військова діяльність завжди мала суттєвий вплив на навколишнє середовище, навіть якщо дії не проводилися безпосередньо на досліджуваній ділянці. В Україні з початком збройного конфлікту (2014 рік) екологічні ризики значно зросли і їх наслідки відчутні як на локальному, так і на національному рівнях: пошкодження інфраструктури, забруднення водних та ґрунтових ресурсів, руйнація природних екосистем тощо. Дослідження впливу військової діяльності на довкілля має місце бути, адже саме це допоможе в подальшому розробити ефективні заходи з відновлення та захисту природи України як під час війни, так і після її закінчення.

З початку повномасштабного вторгнення РФ по території України було завдано понад 5 тисяч ракетних та приблизно 3,5 тисяч авіаційних ударів, а понад 180 тисяч км² потребуватимуть ретельної зачистки від мінно-вибухових речовин [1]. Ці дії потягнули за собою забруднення повітря, води та ґрунту.

Згідно ЕкоЗагрози (офіційний вебресурс і мобільний додаток Міндовкілля, завдяки якому кожна людина може дізнатися свіжу статистику про стан повітря, води, ґрунту тощо), завдані збитки щодо атмосферного забруднення через агресію РФ становлять:

- Лісові пожежі та інші насадження (школа – 586,39 млрд грн, площа згорілих лісів та інших насаджень – 78 560 га, викиди в атмосферне повітря – 55 726 554 тонн);
- Горіння нафти (школа – 138,16 млрд грн, кількість згорівших нафтопродуктів – 3 067 542 тонн, викиди в атмосферне повітря – 56 693 685 тонн);
- Знищення (школа – 5,87 млрд грн, площа згорілих об'єктів – 1 884 318 м², викиди в атмосферне повітря – 211 616 тонн);
- Викиди забруднюючих речовин у повітря (школа – 7,06 млн грн, маса неорганізованого викиду інших забруднюючих речовин або сумішей – 254 тонн).

Збитки щодо ґрунтів становлять:

- Засмічення земель (школа – 1,13 трлн грн, площа засмічених земель – 9 864 521 м²);
- Забруднення ґрунтів (школа – 16,85 млрд грн, площа забруднених ґрунтів – 905 644 м²).

Збитки щодо водних ресурсів становлять:

- Забруднення водних об'єктів (школа – 40,85 млрд грн, маса забруднюючих речовин, що потрапили у водні об'єкти, – 2 016 тонн);
- Засмічення водних об'єктів (школа – 8,99 млрд грн, маса сторонніх предметів, матеріалів, відходів та/або інших об'єктів у водних об'єктах – 37280 704 кг);
- Забруднення морських вод (школа – 8,03 млрд грн, маса забруднюючих речовин, що потрапили у морські води, – 66 802 кг) [2].

Одним з прикладів долучення рф до погіршення екологічної ситуації в Україні є підрив Каховської ГЕС, наслідки якої ще довго будуть турбувати жителів країни. 6 червня 2023 року окупанти підірвали Каховське ГЕС, що стало наслідком екологічної катастрофи для всієї України, зокрема: втрата величезної кількості рибних ресурсів, втрата певних видів птахів, бентосу, рослинного світу тощо. На момент теракту Каховське водосховище населяло 43 види риби, 20 з яких мали промислове значення, відновлення цих запасів потребуватиме як мінімум 7-10 років, що ще більше вплине на економіку країни. Також через осушення водосховища зникла низка птахів, що гніздувалася там. Велика кількість бентосу загинула через цю ж причину. Рослини, що потребували великої кількості води будуть потроху вимирати, а на їх місце прийдуть більш посухолоблячі види, що також вплине на екологію місцевості. Крім того, теракт негативно вплине на території Смарагдової мережі, а саме на: Каховське водосховище, національний природний парк «Великий Луг», річку Базавлук, водно-болотні угіддя міжнародного значення Архіпелаг Великі і Малі Кучугури та Заплаву Сім Маяків [3].

Окрім теракту на Каховському водосховищі, росіяни 25 травня 2023 року зруйнували дамбу Карлівського водосховища в Донецькій області, яке забезпечувало водопостачання значній кількості людей, що призвело до зміни рівня води і впливу на екосистему водойми та довколишніх територій. Під загрозою затоплення опинилося шість населених пунктів [4].

Під час бойових дій неодноразово обстрілювався Авдіївський коксохімічний завод – один із найбільших у Європі, що призвело до викидів в атмосферу великої кількості токсичних речовин, які завдали шкоди і навколишньому середовищу, і здоров'ю людей [5].

Людська діяльність має величезний вплив на навколишнє середовище, і цей вплив збільшується з кожним десятиліттям: якщо ще тисячу років тому людина забруднювала природу викидами парникових газів і сміттям, то зараз до цього додалася хімічна/ядерна зброя та пластик. Можливо, зараз людство не дуже відчуває наслідки своїх дій, але ясно точно, що цей процес має накопичувальний ефект, і пожинати плоди нашої невідповідальності будуть наші діти.

Список використаних джерел

1. Війна та екологія: чому природа стає жертвою збройного конфлікту? *Інститут аналітики та адвокації* : веб-сайт. URL : <http://surl.li/pvexhw> (дата звернення: 11.09.2024).
2. ЕкоЗагроза. Офіційний ресурс Міндовкілля. URL: <http://surl.li/ippzuz> (дата звернення: 12.09.2024).
3. Саніна І. В., Люта, Н. Г. Екологічні наслідки підриву греблі Каховської ГЕС і шляхи вдосконалення водопостачання населення. *Мінеральні ресурси України*. № 2, 2023. С. 50-55. URL : <https://doi.org/10.31996/mru.2023.2.50-55> (дата звернення: 18.09.2024)
4. Папіна О. Після обстрілу дамби з Карлівського водосховища зійшло 7,5 млн кубометрів води. *Суспільне Донбас*. URL: <http://surl.li/nltqrx> (дата звернення: 14.09.2024).
5. Перун В. Росіяни ракетами обстріляли Авдіївський коксохімічний завод. *LB.ua*. URL: <http://surl.li/jajrad> (дата звернення: 15.09.2024).